

Research Paper

**The Role of Sports Tourism Development on Job Creation for
Sport Sciences Graduates in Tehran City**

Mohsen Abolghasempour¹, Reza Saboonchi^{2*}, Abbas Shabani³

Received: Feb 18, 2021

Accepted: Aug 16, 2021

Abstract

Objective: The purpose of this study is the role of sports tourism development on employment of sport sciences graduates.

Methodology: The method of the present research is descriptive-analytical in terms of the purpose of the type of applied research and how to collect information in the field and in the period from 1397 to 1398. The statistical population studied in this study consisted of all professors of sports management and tourism and entrepreneurship activists. The sampling method is stratified-cluster and 294 people were selected based on Cochran's formula as research samples. Data collection tool was a questionnaire taken from Isfahani Thesis (2009) whose content validity was confirmed by 8 professors in the field of tourism and sports entrepreneurship and its reliability was confirmed by Cronbach's alpha method of 0.88. SPSS and Lisrel software were used to evaluate the confirmatory factor analysis, respectively.

Results: The results of confirmatory factor analysis showed that seasonal and part-time employment of sports science graduates can be directly and indirectly confirmed, but on the contrary, their direct and permanent and indirect and permanent employment can be confirmed in the approval model. It cannot be reported. The seasonal phenomenon of employment in the sports tourism industry, in addition to affecting the direct jobs of sports tourism, is also effective in indirect jobs related to the sports tourism industry.

Conclusion: the development of sports tourism industry leads to temporary and seasonal employment and due to the nature of this industry, the employment rate is permanently low, which confirms the results of the confirmatory factor analysis of the present research questionnaire.

Keywords: Sports tourism, job creation, sports graduates.

1-PhD student of sports management, Borujerd branch, Islamic azad university, Borujerd, Iran. 2-Associate professor of sports management, Borujerd branch, Islamic azad university, Borujerd, Iran. 3-Assistant professor of sports management, Qom branch, Islamic azad university, Qom, Iran.

* Corresponding author's e-mail address: saboonchi.reza@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction and statement of the problem

Employment is one of the most important issues in countries, finding a suitable job, in addition to earning money, creates a sense of satisfaction in a person and prevents many psychological problems (Shabanali ghomi, Asadi & Chubchiyan, 2007). Therefore, all kinds of job creation solutions according to the characteristics and conditions of each country should be put on the agenda, the most effective of which is the development of the tourism sector (World Tourism Organization, 2001). The development of the tourism industry is important, especially for developing countries that are facing problems such as high unemployment, limited foreign exchange resources, and a single-product economy. It is abundant. In this context, research results have shown that the tourism sector creates more employment for each dollar of income than other sectors, and for this reason, many policy makers consider the development of tourism as a desirable policy to reduce unemployment. In some areas, they know that they have few job opportunities in other economic sectors (Mosay, 2011). Today, the link between tourism and sports has created a new type of tourism that includes various aspects from emotional activities to relaxation activities, because as much as different tastes and desires for people We imagine that the scope of sports tourism activities is also wide(Tolay, 2007). Studies have shown that sports tourism is considered the most important and advanced sector of the tourism industry (Chalip & Kim, 2004), because this sector, as a multi-billion-dollar business factor in the world, generates trillions of dollars for the tourism industry. It produces per year (Tasiopolosad & Hidab, 2007). In Iran, despite the existence of much potential, in this field, there is no accurate information and statistics of the employment generated by sports tourism, the researcher decided to answer the question through the present research, whether the development of the sports tourism industry as a part of Can the tourism industry be effective on job creation?

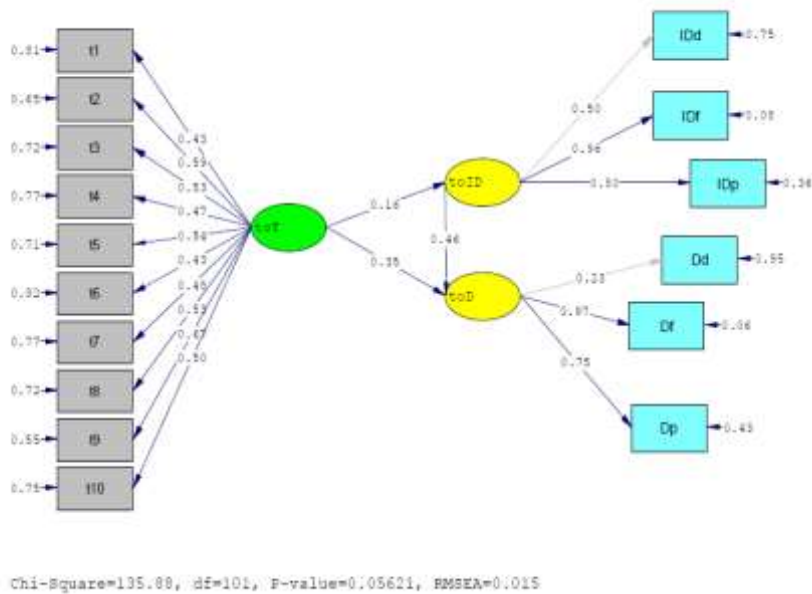
Research methodology

The purpose of the research was to investigate the role of sports tourism development on the employment of sports science graduates. The descriptive-analytical research method was carried out in terms of practical purpose and in the period of 2017 to 2018. The statistical population is all professors of sports

management and activists in the field of tourism and entrepreneurship. The sampling method was stratified and clustered and 294 people were selected based on Cochran's formula. The data collection tool, in addition to document review and library and internet search, was a researcher-made questionnaire whose content validity was verified by 8 expert professors in the field of tourism and sports entrepreneurship, and its reliability was determined by alpha method. Cronbach's was approved by 0.88. Confirmatory factor analysis and SPSS and Lisrel software were used.

Research findings

The structural model shows the role of sports tourism development on the employment of sports science graduates in the form of standard numbers. According to the results of this graph, because the RMSEA value is smaller than 0.8. Is, as a result, it can be said that the model has a good fit.

Evaluating the role of sports tourism development on the employment of sports science graduates in a meaningful way

Discussion and conclusion

The development of sports tourism depends on the growth of the components and factors affecting the development, which are from different economic sectors and are directly and indirectly related to the sports tourism industry. According to the research findings (Gholami et al, 2019), identifying and using various welfare services for sports enthusiasts has led to the prosperity of sports businesses, profitability, gaining more market share and the growth and development of sports tourism. And with the growth of various economic sectors, the demand for labor increases and job opportunities are created. Now, if these opportunities are created in the sectors that are directly related to the sports tourism industry, it will lead to the creation of direct employment, and if these opportunities are created in the sectors that are indirectly related to the sports tourism industry in If they are related, it leads to the creation of indirect employment due to the development of this industry. In almost all countries, many workers in this industry work temporarily and part-time, and employers have a fixed capacity in tourism and sports industry. Using part-time and temporary workers, they can convert fixed-cost labor into variable-cost labor and reduce their own costs to the extent possible. Therefore, it is clear that the development of the sports tourism industry leads to temporary and seasonal employment directly and indirectly, and due to the nature of this industry, the employment rate is permanently low, and this material confirms the results of this research be.

Based on this, the requirement of the government through the governorates to the departments in charge and related to the field of tourism with the aim of recognizing and introducing the potentials and all-round development of recreational and sports attractions and upgrading the necessary infrastructure in different parts of the country in order to create opportunities. Various jobs are offered all over the country.

Keywords: Sports tourism, job creation, sports graduates

References

- Chalip, L., & Kim, N. (2004). "Why travel to the FIFA World Cup? Effects of motives, background, interest and constraints". *Journal of tourism management*, 25(3), 695–707
- Mosay, M. (2011). "Fundamentals of tourism economics". Mahkameh publications, Tehran. (Persian)

- Tassiopoulou, D., & Haydamb, N. (2007). "Golf tourists in South Africa: A demand-side study of a niche market in sports Tourism". *Journal of tourism management*, 29(5), 870-882.
- Tayebi, S.K., & Babaki, R.A. (2010). "Investigating the causal relationship between tourism and economic growth". *Journal of knowledge and development*, 15(24), 1-16. (Persian)

نقش توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی

محسن ابوالقاسم پور^۱، رضا صابونچی^{۲*}، عباس شعبانی^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۵/۲۵

چکیده

هدف: هدف پژوهش نقش توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان ورزش می‌باشد. **روش‌شناسی:** روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و از نظر هدف کاربردی است. نحوه جمع‌آوری اطلاعات میدانی و در دوره زمانی سال ۱۳۹۷ الی ۱۳۹۸ است. جامعه آماری تحقیق را کلیه اساتید مدیریت ورزشی و فعالان حوزه گردشگری و کارآفرینی تشکیل می‌دهند. روش نمونه‌گیری به صورت طبقه‌ای-خوشه‌ای انجام و تعداد ۲۹۴ نفر بر اساس فرمول Q کوکران به عنوان نمونه‌های تحقیق انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه برگرفته از رساله اصفهانی (۲۰۰۹) است که روایی محتوایی آن توسط ۸ نفر از اساتید متخصصین حوزه گردشگری و کارآفرینی ورزشی و پایایی آن به وسیله روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ مورد تایید قرار گرفت. برای ارزیابی تحلیل عاملی تاییدی به ترتیب از نرم‌افزارهای SPSS و Lisrel استفاده گردید.

یافته‌ها: نتایج تحلیل عاملی تاییدی نشان داد اشتغال‌زایی فصلی و پاره‌وقت فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی به صورت مستقیم و غیرمستقیم قابل تایید می‌باشد، اما در نقطه مقابل اشتغال‌زایی مستقیم و دائمی و غیر-مستقیم و دائمی آن‌ها در مدل تایید نشده و نمی‌توان آن را گزارش نمود. پدیده فصلی بودن اشتغال در صنعت گردشگری ورزشی، علاوه بر تاثیر بر مشاغل مستقیم گردشگری ورزشی، در مشاغل غیرمستقیم مرتبط با صنعت گردشگری ورزشی نیز تاثیرگذار است.

نتیجه‌گیری: واضح است که توسعه صنعت گردشگری ورزشی بیشتر به اشتغال‌زایی موقت و فصلی می‌انجامد و به دلیل ماهیت این صنعت، میزان اشتغال به شکل دائمی پایین بوده که این امر تاییدکننده نتایج حاصل از تحلیل عاملی تاییدی پرسشنامه پژوهش حاضر نیز می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: گردشگری ورزشی، اشتغال‌زایی، فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی.

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، واحد بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران. ۲. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران. ۳. استادیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران
*نشانی الکترونیکی نویسنده مسئول: saboonchi.reza@yahoo.com

مقدمه

امروزه اشتغال را می‌توان یکی از مهمترین مسائل موجود در کشورها نامید، زیرا یافتن شغل مناسب از آن جهت که علاوه بر کسب درآمد، باعث ایجاد حس رضایت در فرد می‌شود و از مشکلات روانی بسیاری جلوگیری می‌نماید، یکی از نیازهای ضروری هر فرد به شمار می‌رود (Shabanali ghomi, Asadi & Chubchiyan, 2007). در این میان اتخاذ سیاست‌های صحیح و موثر اقتصاد کلان در ایجاد فرصت‌های شغلی، بخشی از راهبرد کلی هر کشوری است که از طریق رشد اقتصادی مبتنی بر اشتغال به دست می‌آید، لذا می‌توان گفت که اشتغال شدیداً نسبت به چرخه اقتصادی حساس می‌باشد، در همین راستا انواع راهکارهای اشتغال‌زایی بر حسب ویژگی‌ها و شرایط هر کشوری می‌بایست در دستور کار قرار گیرد که از موثرترین آن‌ها می‌توان به توسعه بخش گردشگری اشاره کرد (Tayebi & Babaki, 2010). گردشگری یکی از مهمترین فعالیت‌های جهان معاصر به شمار می‌رود، به نحوی که بر اساس گزارش سازمان جهانی گردشگری، تعداد گردشگران سالیانه ۴/۳ درصد رشد داشته و در سال ۲۰۲۰ به ۱/۶ میلیارد نفر رسیده است. در همین زمان هزینه‌های گردشگران نیز در هر سال ۶/۷ درصد رشد داشته و به دو تریلیون دلار رسیده است. همچنین گردشگری نقش مهمی در ترغیب سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، ایجاد درآمد برای دولت و اشتغال‌زایی مستقیم و غیرمستقیم در سراسر دنیا داشته است. تاکنون صنعت گردشگری بیش از ۱۰۰ میلیون فرصت شغلی مستقیم ایجاد کرده و مبنای تحولات شگرف

اقتصادی- اجتماعی در سراسر جهان شده است (World Tourism Organization, 2001)، از این رو آگاهی جوامع از اینکه گردشگری منبع درآمد ارزی بسیار مناسب و قابل ملاحظه‌ای در اختیار اقتصاد یک کشور قرار می‌دهد، باعث شده است تا گردشگری مفهومی بسیار گسترده در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی پیدا کند (Tayebi & Babaki, 2010). توسعه صنعت گردشگری، به‌ویژه برای کشورهای در حال توسعه که با معضلاتی همچون میزان بیکاری بالا، محدودیت منابع ارزی و اقتصاد تک محصولی مواجه هستند از اهمیت فراوانی برخوردار است. در این میان اقتصاد ایران نیز اتکای شدیدی به درآمدهای حاصل از صادرات نفت دارد و متغیرهای کلان اقتصادی آن با پیروی از قیمت جهانی نفت در طول زمان دچار نوسانات شدیدی می‌شود. روند حاکم بر متغیرهایی مانند تولید ناخالص ملی، سرمایه- گذاری ناخالص، درآمد سرانه و غیره در سه دهه اخیر اقتصاد ایران، به روشنی نشان دهنده این موضوع است. بر این اساس، به منظور تنوع بخشیدن به منابع رشد اقتصادی و درآمدهای ارزی و همچنین ایجاد فرصت‌های جدید شغلی کشور، توسعه صنعت گردشگری در حالی‌که کشور ایران از نظر جاذبه‌های گردشگری جزء ده کشور اول جهان محسوب می‌شود و بدین ترتیب از پتانسیل بسیار فراوانی برای گردشگری برخوردار است، حایز اهمیت می‌باشد (Mirzai, 2009). در همین زمینه نتایج تحقیقات نشان داده‌اند که بخش گردشگری به ازای هر دلار درآمد حاصله، اشتغال بیشتری را نسبت به سایر بخش‌ها ایجاد می‌نماید و به همین دلیل بسیاری از سیاست‌گذاران، توسعه گردشگری را

ترکیبی منبع سرشاری از سود و درآمد است و هر کشوری که بتواند شرایط استفاده از این منبع را فراهم نماید، از مواهب و مزایای آن بهره‌مند خواهد شد. بسیاری از کشورهایی که شرایط مناسبی در خصوص گردشگری ورزشی دارند، بخش عظیمی از اقتصاد خود را از طریق گردشگری ورزشی اداره می‌کنند (Cho - Koang - Min, 2004). مطالعات نشان داده‌اند که گردشگری ورزشی مهمترین و پیشرفته‌ترین بخش صنعت گردشگری محسوب می‌شود (Chalip & Kim, 2004)، چرا که این بخش به عنوان یک عامل تجاری چند بیلیون دلاری در جهان، تریلیون‌ها دلار برای صنعت گردشگری در سال تولید می‌کند (Tasiopolosad & Hidab, 2007). تحقیقات متعددی به بررسی میزان اشتغال‌زایی حاصل از گردشگری ورزشی پرداخته‌اند که از آن جمله می‌توان به تحقیقات ذیل اشاره نمود. بر اساس گزارش سازمان گردشگری ورزشی کانادا (2007)، در کشور کانادا گردشگری ورزشی در حدود ۲ میلیارد دلار درآمد دارد و یک نیروی تثبیت کننده صنعت گردشگری در این کشور به حساب می‌آید (Esfahani, Ghodarzi, Asadi, Sajadi, 2009). یافته‌های تحقیق غلامی و همکاران نشان داد، شناسایی و بهره‌گیری از خدمات متنوع رفاهی برای علاقمندان ورزش موجب می‌شود، کسب و کارهای ورزشی به سود آوری، کسب سهم بازار بیشتر و رشد و توسعه دست یابند (Gholami et al, 2019). (Kozak, 2005)، در تحقیقی دریافت که دلیل اغلب شهرهای درخواست کننده برای پذیرش میزبانی رویدادهای ورزشی این است که میزبانی رویدادهای ورزشی بزرگ درآمدهای منطقه‌ای

سیاستی مطلوب برای کاهش بیکاری در مناطقی می‌دانند که در سایر بخش‌های اقتصادی فرصت‌های شغلی اندکی دارند (Mosay, 2011). به بیان دیگر، این صنعت به ازای یک فرصت شغلی مستقیم تقریباً توان ایجاد ۲/۶ فرصت شغلی غیر مستقیم در سایر بخش‌ها را دارد (Zahedi, 2010). وجود چنین ضربی با توجه به ارتباط بین صنعت گردشگری و دیگر بخش‌ها معقول به نظر می‌رسد و می‌توان انتظار داشت که با تقویت ارتباط میان این بخش و سایر بخش‌ها ضریب اشتغال‌زایی نیز افزایش یابد. به همین دلیل است که ۱۵ درصد از مشاغل در سطح جهانی به بخش گردشگری اختصاص دارند (Swarbrook, 2011). یکی از بخش‌های پر اهمیت صنعت گردشگری که قابلیت تبدیل به امری فرابخشی را نیز دارد، ورزش است که از آن به عنوان گردشگری ورزشی نام برده می‌شود (Moharamzade & ghayamirad, 2008). به بیان دیگر امروزه پیوند میان گردشگری و ورزش نوع جدیدی از گردشگری را ایجاد نموده که جنبه‌های متنوعی از فعالیت‌های هیجانی تا فعالیت‌های تمدد اعصاب را در بر می‌گیرد، چرا که به همان میزانی که سلیقه‌ها و تمایلات متفاوتی برای افراد متصور هستیم، به همان میزان دامنه فعالیت‌های گردشگری ورزشی نیز گسترده است (Tolay, 2007). برای نمونه محمدکاظمی و همکاران ۸۲ فرصت کارآفرینی ورزش‌های آبی را در زمینه‌های اقامت، تفریح و ماجراجویی، غذا و نوشیدنی، خدمات گردشگری، حمل و نقل و... شناسایی نمودند (Mohammadkazami & Pouriz & Darwishzadeh, 2020). در دنیای امروز گردشگری ورزشی به عنوان صنعتی

گردشگری و به خصوص گردشگری ورزشی همواره تاکید داشته‌اند و برنامه‌ریزی‌های کلان خود را در راستای توسعه زیرساخت‌های مورد نیاز این صنعت بنا نهاده‌اند. لذا با توجه به اهمیت فراوان معضل بیکاری در کشور و لزوم توجه به توسعه صنایع کاربر مانند گردشگری و همچنین با توجه به آنکه گردشگری ورزشی با در نظر گرفتن ویژگی‌های فرهنگی کشور ایران می‌تواند فرصت‌های شغلی فراوانی را فراهم آورد و از این طریق تا حدود زیادی جایگاه کشور ایران را در سطح بین‌المللی ارتقا دهد و از آنجایی که تحقیقات داخلی به صورت بسیار محدود به بررسی این موضوع پرداخته‌اند، به نحوی که به دلیل توسعه نیافته بودن این صنعت در کشور علیرغم وجود پتانسیل‌های فراوان، در این زمینه هیچگونه اطلاعات و آمار دقیقی از اشتغال ایجاد شده حاصل از گردشگری ورزشی وجود ندارد، محقق بر آن شد تا از طریق پژوهش حاضر پاسخگوی این سوال باشد که آیا توسعه صنعت گردشگری ورزشی به عنوان بخشی از صنعت گردشگری می‌تواند بر اشتغال‌زایی موثر باشد؟

روش شناسی پژوهش

هدف از این پژوهش بررسی نقش توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی بود. روش تحقیق حاضر توصیفی-تحلیلی بود که از حیث هدف از نوع تحقیقات کاربردی و به لحاظ ویژگی در نحوه جمع‌آوری اطلاعات به صورت میدانی و در دوره زمانی سال ۱۳۹۷ الی ۱۳۹۸ انجام گرفت. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش را

کوتاه یا بلند مدت قابل توجهی را به همراه دارد. (Ksimati & Dawson, 2009) نیز در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که بر اساس ارزیابی‌های سازمان جهانی گردشگری ۴۳ درصد شغل‌های جهان تا سال ۲۰۱۰ به صنعت گردشگری ارتباط داشته‌اند. برای مثال از سال ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۵، گردشگری ورزشی رشد سالانه‌ای بالغ بر ۱/۳ درصد و کاهش بیکاری سالانه معادل ۱/۹ درصد داشته است که ناشی از فعالیت‌های اقتصادی در خصوص برگزاری مسابقات بزرگ ورزشی است. از دیگر تحقیقات داخلی انجام شده در زمینه نقش گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی نیز می‌توان به موارد زیر اشاره نمود. (Homafar et al., 2011)، در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که اگر صنعت گردشگری ورزشی و سازمان‌های مربوط به آن توسعه یابند، میزان اشتغال‌زایی و تولید درآمد در مناطقی که میزبان برگزاری رویدادهای ورزشی هستند، افزایش خواهد یافت. (Honari, 2011) در تحقیق خود دریافت که صنعت گردشگری ورزشی در ایجاد اشتغال و درآمدزایی منطقه میزبان در صورت ایجاد و توسعه زیر ساخت‌های مناسب تاثیرگذار خواهد بود.

(Mohammadmazemi & Rasekh & Navid, 2016) نیز اثر قوی شایستگی‌های کارآفرینانه بر ایجاد سرمایه‌گذاری، مزایای رقابتی، اجرا و عملکرد باشگاه‌های حرفه‌ای فوتبال کشور گزارش نمودند. با توجه به مزایای بی‌شمار و پر اهمیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی صنعت گردشگری، در اکثر کشورهای پیشرفته، دولت‌ها بر توسعه هر چه بیشتر

اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان ورزش بود که با طیف پنج ارزشی لیکرت تنظیم گردید. در این تحقیق جهت تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده در سطح آمار توصیفی از شاخص‌های فراوانی و درصد و برای ارزیابی تحلیل عاملی تاییدی به ترتیب از نرم‌افزارهای SPSS و Lisrel استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش

با توجه به نتایج ارائه شده در جدول شماره (۱)، بیشتر آزمودنی‌های این تحقیق از فعالان حوزه گردشگری و کارآفرینی ورزشی (۶۸/۸۴ درصد)، با جنسیت مرد (۶۱/۶۰ درصد)، دارای تحصیلات کارشناسی (۶۱/۵۹ درصد)، در رشته تحصیلی مدیریت ورزشی (۵۴/۳۴ درصد) و با سابقه کار ۱۱ الی ۱۵ سال (۶۰/۸۶ درصد) بودند.

کلیه اساتید مدیریت ورزشی و فعالان حوزه گردشگری و کارآفرینی تشکیل می‌دادند که روش نمونه‌گیری به صورت طبقه‌ای - خوشه‌ای انجام و تعداد ۲۹۴ نفر بر اساس فرمول Q کوکران به عنوان نمونه‌های تحقیق انتخاب شدند و نتایج تحقیق نیز بر اساس همان تعداد پرسشنامه توزیعی تهیه و تنظیم گردید. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، علاوه بر بررسی اسناد و مدارک و جستجوی کتابخانه‌ای و اینترنتی، پرسشنامه محقق ساخته‌ای بود که روایی محتوایی آن توسط ۸ نفر از اساتید متخصص حوزه گردشگری و کارآفرینی ورزشی و پایایی آن به وسیله روش آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۸ مورد تایید قرار گرفت. پرسشنامه مذکور دارای دو بخش بود که بخش اول شامل سوالاتی جهت جمع‌آوری اطلاعات توصیفی نمونه‌ها و بخش دوم شامل گویه‌ها و مولفه‌های مرتبط با تاثیر نقش توسعه گردشگری ورزشی بر

جدول ۱. اطلاعات جمعیت‌شناختی نمونه‌های تحقیق

درصد	فراوانی	مولفه‌های جمعیت‌شناختی	گروه
۳۱/۱۶	۴۳	اساتید مدیریت ورزشی	گروه
۶۸/۸۴	۹۵	فعالان گردشگری و کارآفرینی ورزشی	
۶۱/۶۰	۸۵	مرد	جنسیت
۳۸/۴۰	۵۳	زن	
۶۱/۵۹	۹۱	کارشناسی	تحصیلات
۲۵/۳۶	۳۵	کارشناسی ارشد	
۸/۶۹	۱۲	دکتری	
۵۴/۳۴	۷۵	مدیریت ورزشی	
۱۵/۲۱	۲۱	گردشگری ورزشی	رشته تحصیلی
۳۰/۴۳	۴۲	کارآفرینی ورزشی	
۷/۹۷	۱۱	۱-۵ سال	سابقه کار
۱۲/۳۱	۱۷	۶-۱۰ سال	
۶۰/۸۶	۸۴	۱۱-۱۵ سال	
۱۸/۸۴	۲۶	۱۵ سال به بالا	

۰/۷۳۵ می باشد، لذا قضاوت در مورد آن در حد قابل قبول گزارش می‌شود. در آزمون کرویت بارتلت نیز فرض همبستگی بین سوالات مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به مقدار مجذور کای و سطح معناداری ($P < 0/00$ و $X^2 = 392/439$) نتیجه گرفته می‌شود که بین سوالات همبستگی وجود دارد، از این رو ادامه و استفاده از سایر مراحل تحلیل عاملی تاییدی جایز می‌باشد.

پیش از انجام مراحل مرتبط با تحلیل عاملی تاییدی، کفایت نمونه‌ها مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به نتایج ارائه شده در جدول شماره (۲) مشخص گردید که تمامی پیش فرض‌های مورد نیاز روش تحلیل عاملی تاییدی رعایت شده است. بر اساس آزمون کیسر- می یر و اوکلین می‌توان میزان تعلق متغیرها به یکدیگر (علیت عاملی) و در نتیجه مناسب بودن آن‌ها را برای تحلیل عاملی تاییدی تشخیص داد. با در نظر گرفتن آنکه مقدار بدست آمده برابر با

جدول ۲. نتایج آزمون بارتلت و کیسر - می یر و اوکلین

مقدار	پیش فرض
۰/۷۳۵	مقدار کیسر - می یر و اوکلین (کفایت حجم نمونه)
۳۹۲/۴۳۹	مقدار مجذور خی
۴۵	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

در سطح $P < 0/01$ معنادار است

مقداری بین صفر و یک است. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۳۰ باشد، رابطه ضعیف در نظر گرفته می‌شود و از آن صرف نظر می‌شود، بار عاملی بین ۰/۳۰ تا ۰/۶۰ قابل قبول و معنادار و اگر بار عاملی از ۰/۶۰ بیشتر باشد، خیلی مطلوب است (Kline, 2014).

در ادامه نتایج تحلیل عاملی تاییدی ارائه شده است. در ابتدا حروف اختصاری که در مدل بیان شده است معرفی می‌گردد:

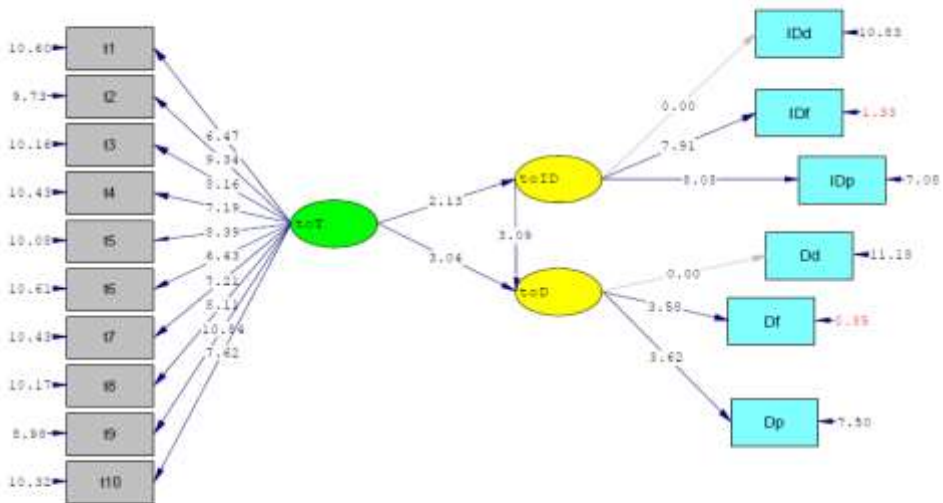
toT: توسعه گردشگری ورزشی / T1 تا t10: عوامل موثر بر توسعه گردشگری ورزشی (امنیت، خدمات و تسهیلات، اسکان، اقتصاد، نیروی انسانی، تبلیغات و بازاریابی، حمل و نقل،

به کمک تکنیک تحلیل عاملی تاییدی (تایید روایی سازه ابزار اندازه گیری)، به بررسی مولفه‌ها و گویه‌های پرسشنامه پرداخته شد تا مشخص گردد که آیا این مولفه‌ها و گویه‌ها معرف‌های معتبری برای سنجش نقش توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان ورزش هستند یا خیر؟ یا به عبارت دیگر برای سنجش نقش توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان ورزش روایی دارند یا خیر؟ در تکنیک تحلیل عاملی تاییدی قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده بوسیله بار عاملی نشان داده می‌شود و بار عاملی

شکل شماره (۱)، مدل اندازه‌گیری نقش توسعه

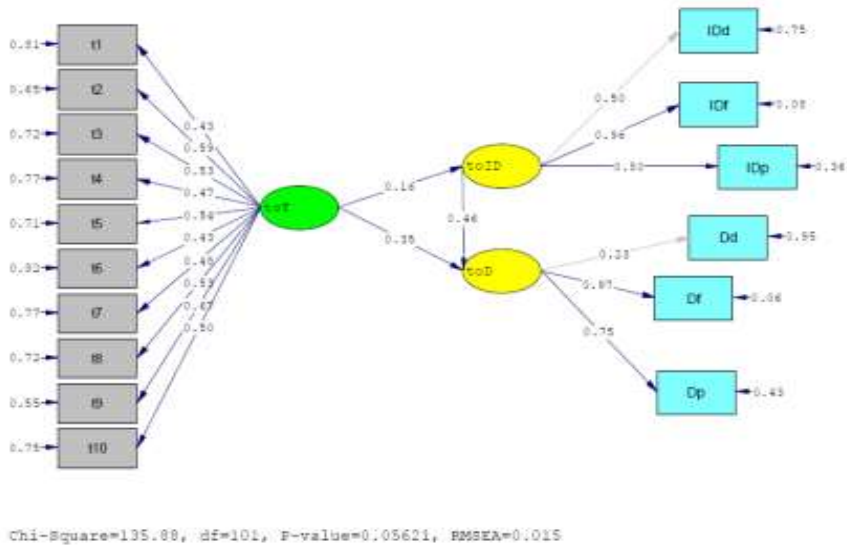
گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان ورزش را در حالت اعداد معنادار نشان می‌دهد. با توجه به نتایج این نمودار، تمامی ضرایب بدست آمده معنادار می‌باشند، زیرا مقدار آزمون معناداری (t) تک تک آن‌ها از ۱/۹۶ بزرگتر است.

رویدادهای ورزشی، اماکن و تجهیزات، جاذبه‌های توریستی) / toID: اشتغال‌زایی مستقیم / IDID: اشتغال‌زایی غیر مستقیم / Dd: اشتغال‌زایی مستقیم و دائمی / Df: اشتغال‌زایی غیر مستقیم و فصلی / IDP: اشتغال‌زایی غیر مستقیم و دائمی / IDf: اشتغال‌زایی غیر مستقیم و فصلی / IDP: اشتغال‌زایی غیر مستقیم و پاره وقت.

Chi-Square=135.88, df=101, P-value=0.05621, RMSEA=0.015

شکل ۱. مدل ساختاری نقش توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی در حالت معناداری

شکل ۲. مدل ساختاری نقش توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی در حالت معناداری

نشان داده شده است که مدل بدست آمده از تحلیل از برازش خوبی برخوردار است و لذا می‌توان از این مدل برای اندازه‌گیری نقش توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان ورزش استفاده نمود. نتایج الگوریتم مدل ساختاری مولفه‌ها و گویه‌ها بر اساس بار عاملی در جدول زیر ارائه شده است.

شکل شماره (۲)، مدل ساختاری نقش توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی در حالت اعداد استاندارد نشان می‌دهد. با توجه به نتایج این نمودار، چون مقدار RMSEA نیز کوچکتر از ۰/۸ می‌باشد، در نتیجه می‌توان بیان داشت که مدل از برازش مناسبی برخوردار است. در جدول شماره (۳)، محاسبه شاخص‌های مناسب مدل اندازه‌گیری نقش توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان ورزش

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل

ردیف	شاخص مناسبت مدل	ارزش‌های مورد انتظار (سفارش شده)	ارزش‌های محاسبه شده مدل
۱	AGFI	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۸
۲	IFI	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۹
۳	CFI	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۹
۴	RMSEA	پایین تر از ۰/۰۸	۰/۰۱۵
۵	χ^2/df	کمتر از ۳	۱/۳۴

دائمی در مدل مورد تایید قرار می‌گیرند ($0/00 < T\text{-Value}$).

همچنین همانگونه که در جدول شماره (۴) مشاهده می‌شود، همه متغیرهای ملاک به جز اشتغال‌زایی مستقیم و دائمی و غیر مستقیم و

جدول ۴. الگوریتم مدل ساختاری مولفه‌ها بر اساس بار عاملی

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	بار عاملی	T	خطای استاندارد
اشتغال‌زایی مستقیم		۰/۱۶	۲/۱۳	۰/۱۵
اشتغال‌زایی غیر مستقیم		۰/۳۵	۳/۰۴	۰/۱۳
اشتغال‌زایی مستقیم و دائمی		۰/۵۰	۰/۰۰	۰/۷۵
اشتغال‌زایی مستقیم و فصلی		۰/۹۶	۷/۹۱	۰/۹۸
اشتغال‌زایی مستقیم و پاره وقت		۰/۸۰	۸/۰۸	۰/۳۶
اشتغال‌زایی غیر مستقیم و دائمی		۰/۲۳	۰/۰۰	۰/۹۵
اشتغال‌زایی غیر مستقیم و فصلی		۰/۹۷	۳/۵۸	۰/۰۶
اشتغال‌زایی غیر مستقیم و پاره وقت		۰/۷۵	۳/۶۲	۰/۴۲

توسعه گردشگری ورزشی

ملاک تایید خارج شدن T-Value از ($\pm 1/96$) می باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از تحقیق حاضر نشان داد که توسعه گردشگری ورزشی اثر مستقیم، مثبت و معنی‌داری بر اشتغال‌زایی مستقیم، مستقیم و فصلی و مستقیم و پاره وقت فارغ‌التحصیلان ورزش دارد، اما بر اشتغال‌زایی مستقیم و دائمی این اثر معنی‌دار نیست. همچنین اثر توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی غیر مستقیم، غیر مستقیم و فصلی و غیر مستقیم و پاره وقت فارغ‌التحصیلان ورزش نیز مثبت و معنی‌دار بوده است، اما بر اشتغال غیر مستقیم و دائمی این اثر معنی‌دار نیست. این در حالی است که در بررسی پیشینه‌های داخلی و خارجی، تحقیقات اندکی اثر توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی را به شکل مستقیم و غیر مستقیم در حوزه‌های فعالیتی مختلف مرتبط با صنعت گردشگری ورزشی و مطابق با روش تحقیق حاضر مورد بررسی قرار داده‌اند.

بدین ترتیب نتایج حاصل از تحقیق حاضر با نتایج (Komijani et al., 2009) که در پژوهش خود دریافتند که صنعت گردشگری در ایران دارای مزیت نسبی بسیار بالایی بوده و در صورت دستیابی به جایگاه شایسته خویش می‌تواند به رشد اقتصادی، بهبود اشتغال، افزایش رفاه اجتماعی و موارد بسیار دیگری منجر گردد همسو می‌باشد. همچنین نتایج حاصل با یافته‌های (Homafar et al., 2011) در زمینه نقش گردشگری ورزشی بر اشتغال، درآمد

و توسعه اقتصادی، همسو می‌باشد. در همین راستا (Mirzai, 2009) در تحقیق خود به این نتیجه دست یافت که گردشگری روستایی زمینه اشتغال فصلی در منطقه را به ویژه در فصل بهار فراهم ساخته و شاغلان دیگر بخش‌های اقتصادی به ویژه کشاورزی را به سوی خود جذب می‌نماید. به علاوه (Mirraj, 2007) دریافت که اگر بتوان با ایجاد مدیریت کارآ، فقط ۲/۷ درصد از توریسم‌گذری استان سمنان را که ۱۲ میلیون نفر بازدید کننده در سال است، جذب نمود، مشکل بیکاری در استان سمنان رفع خواهد شد. همچنین در بخش تحقیقات خارجی نیز نتایج حاصل با نتایج تحقیقات زیر همسو بوده است. در همین زمینه (Kasimati & Dawson, 2009) در پژوهش خود بیان کردند که گردشگری ورزشی کاهش بیکاری سالانه معادل ۱/۹ درصد را داشته است که از فعالیت‌های اقتصادی برگزاری رقابت‌های ورزشی بزرگ نتیجه شده است. همچنین (pandi et al., 2009) در تحقیق خود اظهار داشتند که سهم گردشگری هندوستان در اشتغال‌زایی به طور مستقیم ۴/۵۹٪ و به طور غیر مستقیم ۲۷/۸٪ بوده است. به علاوه (Deery, 2005) (Jago & Jago) که شغل‌های ایجاد شده ناشی از برگزاری رویدادهای مختلف ورزشی را مورد ارزیابی قرار دادند، نتیجه گرفتند که برگزاری رویدادهای ورزشی منجر به ایجاد فرصت‌های شغلی جدید می‌شود. بر این اساس و با توجه به

یافته‌های تحقیق (kazemi et al,2020)

مبنی بر ۸۲ فرصت کارآفرینی ورزش‌های آبی در زمینه‌های اقامت، تفریح و ماجراجویی، غذا و نوشیدنی، خدمات گردشگری، حمل و نقل و... به نظر می‌رسد، توسعه گردشگری ورزشی فرصتی مناسب جهت رفع مشکل بیکاری که یکی از معضلات مهم جامعه امروزی است، فراهم می‌آورد. لازم به ذکر است که نتایج پژوهش حاضر با نتایج تحقیقات (Tarahomi, 2010) که بیان نمودند الزاما سیاست‌های رشد محور نمی‌توانند اشتغال‌زا باشند، زیرا در تمام موارد کسش‌های اشتغال کمتر از کسش‌های تولیدی است، ناهمسو می‌باشد.

همانطور که پیشتر بیان گردید، نتایج بخشی از این تحقیق نشان داده است که میزان اثر توسعه گردشگری ورزشی بر اشتغال‌زایی مستقیم و دائمی ($p = 0/49$, $F = 0/49$) معنی‌دار نمی‌باشد. در این ارتباط هیچگونه تحقیقی که اشتغال‌زایی مستقیم و دائمی را در صنعت گردشگری ورزشی مورد بررسی قرار داده باشد، یافت نشد و این نتیجه را شاید بتوان اینگونه توجیه کرد که مشاغل گردشگری در بسیاری از مقاصد اغلب فصلی و پاره وقت هستند، بنابراین سهم آن‌ها در اشتغال دائمی و تمام وقت، اغلب کمتر از حدی است که ادعا می‌شود. و از سوی دیگر سهم عمده نیروی کار گردشگری (ورزشی)، از دیگر بخش‌ها مثل کشاورزی، صنعت و غیره تامین می‌شود (Zargham, 2013) و به همین دلیل این افراد می‌توانند به صورت فصلی و پاره

وقت در این صنعت اشتغال داشته باشند و نه به شکل دائمی. همچنین صنعت گردشگری به دلیل ماهیتش (موقتی بودن و فصلی بودن) بیشتر به ایجاد اشتغال فصلی و پاره وقت می‌انجامد (Baradaran, 2006).

توسعه گردشگری ورزشی منوط به رشد مولفه‌ها و عوامل موثر بر توسعه می‌باشد که از بخش‌های مختلف اقتصادی هستند و به طور مستقیم و غیر مستقیم با صنعت گردشگری ورزشی در ارتباط می‌باشند. با توجه به یافته‌های تحقیق (Gholami et al,2019) شناسایی و بهره‌گیری از خدمات متنوع رفاهی برای علاقمندان ورزش موجب رونق کسب و کارهای ورزشی، سودآوری، کسب سهم بازار بیشتر و رشد و توسعه گردشگری ورزشی شده و با رشد بخش‌های مختلف اقتصادی، تقاضای نیروی کار افزایش یافته و فرصت‌های شغلی ایجاد می‌شود. حال اگر این فرصت‌ها در بخش‌هایی ایجاد شود که به طور مستقیم با صنعت گردشگری ورزشی در ارتباط باشند، منجر به ایجاد اشتغال مستقیم و اگر این فرصت‌ها در بخش‌هایی ایجاد شود که به طور غیرمستقیم با صنعت گردشگری ورزشی در ارتباط باشند، منجر به ایجاد اشتغال غیرمستقیم ناشی از توسعه این صنعت می‌شود.

در تقسیم‌بندی اشتغال مستقیم و غیرمستقیم نیز برخی از مشاغل به شکل دائمی هستند و فرد در دوره زمانی مشخص تا بازنشستگی مشغول به کار بوده و برخی از مشاغل در فصول مختلفی از سال که گردشگر بیشتری از منطقه

میزان فرصت‌های شغلی که ایجاد نموده اند، تناسب نداشته است و در تمام موارد کشش‌های اشتغال کمتر از کشش‌های تولیدی بوده است، اما گردشگری ورزشی هیچگونه برنامه مدونی برای رشد آن در کشور نداشته است و بررسی این صنعت در کشورهای پیشرو حاکی از عواید و مزایای اقتصادی متعدد این صنعت می‌باشد که کشور ایران تا کنون از آن بی‌نصیب مانده است. با توجه به آنچه تا کنون بیان گردید و در نتیجه‌گیری پایانی باید اذعان داشت که توسعه گردشگری ورزشی در مکان‌های مختلف زمینه‌های ایجاد اشتغال دائم، فصلی و پاره وقت را برای نیروهای انسانی با انواع مختلف سطوح تخصصی فراهم می‌آورد و از نرخ بیکاری می‌کاهد و علاوه بر اشتغال مستقیم، زمینه فعالیت‌های مرتبط با اشتغال غیر مستقیم همچون کارهای ساختمانی، تعمیرات، کرایه اتومبیل، دست فروشی و نظایر اینها را در صنعت گردشگری ورزشی نیز فراهم می‌آورد. هرچند اینگونه فعالیت‌ها از نظر ثبات و درآمد نامطمئن هستند، اما می‌توانند حداقل درآمدی برای خانوارها فراهم سازند. تقریباً در تمامی کشورها، شاغلان بسیاری در این صنعت به طور موقتی و پاره وقت کار می‌کنند و کارفرمایان بخش‌هایی از صنعت گردشگری ورزشی که ظرفیت ثابتی دارند، با استفاده از شاغلان پاره وقت و موقت می‌توانند هزینه ثابت نیروی کار را به هزینه متغیر تبدیل نمایند و در کل سطح هزینه‌های

و کشور بازدید می‌کند، ایجاد می‌شود. در این فصول ممکن است افراد از بخش‌های اقتصادی دیگر مانند کشاورزی و غیره به این مشاغل روی آورند. نوع سوم مشاغل نیز به شکل پاره وقت است که افراد در کنار مشاغل دیگری که دارا هستند ساعاتی از روز در هنگام فراغت به مشاغلی می‌پردازند که به طور مستقیم یا غیرمستقیم با گردشگری ورزشی ارتباط دارد. با توجه به نتایج پیشینه تحقیق حاضر می‌توان اشاره نمود که برگزاری رویدادهای ورزشی بزرگ که نشان از توسعه گردشگری ورزشی در یک کشور است، منجر به ایجاد فرصت‌های شغلی جدید می‌شود. همچنین تحقیقات حاکی از این است که بخش گردشگری به ازای هر دلار درآمد حاصله اشتغال بیشتری را نسبت به سایر بخش‌ها ایجاد می‌کند و اشتغال‌زایی صنعتگردشگری به خصوص در کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه مانند ایران امری مسلم است (Mosay, 2011). بنابراین می‌توان بیان کرد که توسعه صنعت گردشگری ورزشی منجر به افزایش تقاضا و ایجاد اشتغال مستقیم و غیر مستقیم می‌شود.

در ارتباط با ناهمخوانی نتایج پژوهش حاضر با برخی از تحقیقات عنوان شده باید بیان داشت که در آن تحقیقات، سیاست‌های رشدمحور و توسعه‌گرا در صنعت‌هایی مورد نظر بوده‌اند که از سه دهه گذشته سالانه بودجه دریافت نموده و رشد کرده‌اند، اما مخارج رشد آن‌ها نسبت به

شناخت و معرفی پتانسیل‌ها و توسعه همه جانبه جذابیت‌های تفریحی و ورزشی و ارتقاء زیرساخت‌های لازم در نقاط مختلف کشور در جهت ایجاد فرصت‌های شغلی متنوع در سراسر کشور؛

۳. شناسایی شهرهای ورزشگاهی با توجه به جغرافیای گردشگری مناطق (برف شهرها، شهرهای ساحلی، شهرهای کوهپایه‌ای)؛

۴. ایجاد قطب‌های گردشگری ورزشی با توجه به گردشگری ورزشی فصلی جهت برگزاری رویدادها؛

۵. شناسایی ورزش‌های بومی و محلی در عرض‌های جغرافیایی مختلف با توجه به رفتار گردشگران ورزشی (ماجراجویانه، هیجانی و ...).

منابع

- Baradaran, M. (2006). "Investigating the role of tourism in employment in Ardabil province". Master thesis, Faculty of social sciences, University of Tehran. (Persian)
- Chalip, L., & Kim, N. (2004). "Why travel to the FIFA World Cup? Effects of motives, background, interest and constraints". *Journal of tourism management*, 25(3), 695-707.
- Cho- Kwang - Min, A. (2004). "Developing teakwando as a tourist commodity", *Journal of IJASS*, 13(2), 53-62.
- Deery, M.J.L. (2005). "The management of sport tourism".

خود را تا جای ممکن پایین بیاورند. در بعضی از مناطق، گردشگری ورزشی به صورت فصلی رونق دارد و منجر به ایجاد فصل‌های شلوغ کاری می‌شود. اشتغال فصلی نیز همچون اشتغال موقت، شاغلان حاشیه‌ای را جذب می‌نماید و اگر فشار تقاضا نسبتاً کافی باشد، ممکن است دستمزدها افزایش یابد. پدیده فصلی بودن اشتغال در صنعت گردشگری، علاوه بر تاثیر بر مشاغل مستقیم گردشگری، در مشاغل غیر مستقیم مرتبط با صنعت گردشگری نیز تاثیرگذار است و در بازارهای آزاد کار، این امر اغلب به مهاجرت موقت و گسترده نیروی کار می‌انجامد که انتقال درآمد و مخارج القایی بین مناطق را در پی دارد. بنابراین واضح است که توسعه صنعت گردشگری ورزشی بیشتر به اشتغال‌زایی موقت و فصلی به طور مستقیم و غیر مستقیم می‌انجامد و به دلیل ماهیت این صنعت، میزان اشتغال به شکل دائمی پایین بوده و این مطالب تایید کننده نتایج حاصل از این تحقیق می‌باشد.

ارائه راهکارهای اجرایی

با توجه به نتایج حاصل پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد:

۱. توجه جدی دولت به توسعه همه جانبه بخش گردشگری ورزشی به عنوان راه کاری برای مبارزه با بیکاری؛
۲. الزام دولت از طریق استانداری‌ها به ادارات متولی و مرتبط با حوزه گردشگری با هدف

- econometric model". *Journal of econ. model*, 26(2), 139-146.
- Kline, P. (2014). "An easy guide to factor analysis". Routledge.
  - Komijani, A., & Ghavidel, S. (2009). "The effect of foreign direct investment on skilled and unskilled employment in Iran's service sector". *Journal of economic research*, 76(1), 29-50. (Persian)
  - Kozak, M. (2005). "Comparative analysis of tourist motivations by nationally and destination". *Journal of tourism management*, 23(1), 222-232.
  - Miraj, F. (2007). "The effect of tourism attractions in Semnan province on employment dynamics". *Journal of applied research in geographical sciences (geographical sciences)*, 7(10), 39-58. (Persian)
  - Mirzay, R. (2009). "The effect of rural tourism development on employment in Oramanat region of Kermanshah". *Journal of Village and development*, 12(4), 49-76. (Persian)
  - Moharram Zadeh, M., & Ghiyami Rad, A. (2008). "Sports tourism in Iran". *Publications of Tabriz cultural heritage and tourism organization*. (Persian).
  - Journal of sport in society, 8(2), 378-389.
  - Esfahani, N., Godarzi, M., Asadi, H., & Sajadi, N. (2009). "Analysis of factors affecting domestic sports tourism in Iran". *Journal of sport management*, 1(1), 159-175. (Persian)
  - Gholami, N., Aghaei, N., Mohammadkazami, R., Saffari. (2019). Value Proposition to the Customer in Sport Business Model. *Sport Management Studies*. 11(53). 83-98. (Persian)
  - Homafar, F., Honari, H., Heidary, A., Heidary, T., & Emami, A. (2011). "The role of sport tourism in employment, income and economic development". *Journal of hospitality management and tourism*, 1.2(3), 34-37. (Persian)
  - Honari, H. (2011). "The role of sports tourism in employment and income generation from the perspective of tourists, managers and stakeholders". *Journal of physiological research and management in sports*, 8(1), 95-113. (Persian)
  - International labour organization. (2001). "Human resources development, employment and globalization in the hotel". *Catering and Tourism Sector*, Geneva.
  - Kasimati, E., & Dawson, P. (2009). "Assessing the impact of 2004 olympic Games on the Greek economy: A small macro

- economic, 7(73), 65-85. (Persian)
- Tassiopoulou, D., & Haydamb, N. (2007). "Golf tourists in South Africa: A demand-side study of a niche market in sports Tourism". *Journal of tourism management*, 29(5), 870-882.
  - Tayebi, S.K., & Babaki, R.A. (2010). "Investigating the causal relationship between tourism and economic growth". *Journal of knowledge and development*, 15(24), 1-16. (Persian)
  - Toley, S. (2007). "An overview of the tourism industry". Tarbiat Moallem university publications, Tehran. (Persian)
  - Zahedi, S.H.A. (2010). "Investigating the positive and negative effects of tourism development with a systemic approach". *Gathering strategies and approaches to cultural organization in the field of tourism and employment*, Tehran. (Persian)
  - Zargham, H. (2013). "Use multiplicative factor analysis to regulate tourism development and management". *Journal of political-economic information*, 157(11), 212-225. (Persian)
  - Mohammadkazemi, R. Rasekh, N. Navid, M. (2016). "The Effect of Entrepreneurial Competencies on Innovation: A Case Study of Professional Sport Clubs". *International Business Research*, 9(11); 2016
  - Mohammadkazami. R & Pouriz. M & Darwishzadeh. B. (2020). Declaration of Entrepreneurial opportunities in sport Tourism. *Applied Research of Sport Management*, 8(3).129-146. (Persian)
  - Mosay, M. (2011). "Fundamentals of tourism economics". Mahkameh publications, Tehran. (Persian)
  - Pandi, R.N. (2009). "Estimation of tourism employment Throudg tourism satellite account Indian experience". 5th UNWTO international conference on tourism statistical .
  - Shaban Ali Fomi, H., Asadi, A., & Chobchiyan, S.H. (2007). "Familiarity with self-employment practices". Payame noor university press, Tehran. (Persian)
  - Swarbrook, J. (1999). "Sustainable tourism management". CABI publishing.
  - Tarahomi, F. (2010). "Key sectors of the Iranian economy from the perspective of employment". *Journal of*